

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Оксана ФРОТЕР
«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
З ВСТУПУ ДО ФАХУ

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність: С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

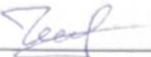
Спеціалізація: С1.01 Економіка

Освітня програма: Економіка

Факультет: економіки і підприємництва

Робоча програма навчальної практики з вступу до фаху для здобувачів вищої освіти спеціальності *СІ Економіка та міжнародні економічні відносини* освітньої програми *Економіка*. Умань: Уманський національний університет, 2025. 24 с.

Розробники: Зоя НЕПОЧАТЕНКО, викладач-стажист

 Зоя НЕПОЧАТЕНКО

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри економіки

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1.

Завідувач кафедри економіки

 Алла ОСІПОВА

«28» серпня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва
Протокол від «29» серпня 2025 року № 1.

Голова Руслан МУДРАК

«29» серпня 2025 року

© УНУ, 2025 рік

© Непочатенко З.В., 2025 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</u> Спеціальність: <u>С1 Економіка та міжнародні економічні відносини</u>	Обов'язкова
Модулів – 1		Рік підготовки
Змістових модулів – 2		
Індивідуальне навчальнодослідне завдання – дослідницький проєкт		1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання – 45	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u> Освітня програма: <u>Економіка</u>	2-й
		Лекції
		-
		Семінарські
		-
		Самостійна робота
		90 год.
		Вид контролю:
		залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальну практику зі вступу до фаху проходять студенти першого курсу спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Практика покликана навчити студентів здійснювати дослідження і формувати висновки стосовно аспектів розвитку економіки, які неможливо охопити під час проведення аудиторних занять з дисципліни «Історія економіки та економічної думки».

Мета навчальної практики зі вступу до фаху: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та прикладні проблеми, що характеризуються комплексністю та певною невизначеністю умов у професійній діяльності у сфері економіки.

Завдання навчальної практики зі вступу до фаху:

- оволодіння навичками співучасті у розробці та реалізації освітньо-професійної програми спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини;
- формування уявлення про особливості майбутнього фаху та вимоги роботодавців до фахівця з економіки;
- напрацювання вміння визначати перспективи та необхідні компетентності працевлаштування у сфері економіки;
- оволодіння засобами досягнення професійного зростання;
- набуття навичок раціонального вибору навчальних і тренінгових програм і дисциплін, підвищення рівня своєї кваліфікації.

Предметом навчальної практики зі вступу до фаху є складові системи організації підготовки фахівців спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини першого (бакалаврського) рівня.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти

Пререквізити	Кореквізити	Постреквізити
Політекономія	Мікроекономіка	Макроекономіка
Історія економіки і економічної думки	Національна економіка	Міжнародна економіка
Людина і економіка		Гроші і кредит
Історія та культура України		

Проходження навчальної практики з Вступу до фаху передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Економіка» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час навчальної практики з Вступу до фаху

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 2	Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності
		ПРН 7	Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки
		ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 14	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку
		ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні
		ПРН 23	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПРН 3	Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки
		ПРН 4	Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем

		ПРН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
ЗК 4		ПРН 16	Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
		ПРН 23	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПРН 3	Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки
		ПРН 4	Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем
		ПРН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
		ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

		ПРН 13	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціальноекономічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники
		ПРН 16	Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ЗК 8	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	ПРН 7	Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
		ПРН 13	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціальноекономічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
		ПРН 14	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку
		ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
ЗК 10	Здатність бути критичним і самокритичним.	ПРН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

		ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
		ПРН 14	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку
		ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів

		ПРН 23	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення
ЗК 12	Навички міжособистісної взаємодії.	ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
		ПРН 16	Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1	Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.	ПРН 3	Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
		ПРН 4	Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем

		ПРН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
		ПРН 7	Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки
		ПРН 14	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів

СК 3	Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки	ПРН 4	Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
		ПРН 7	. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки
СК 4	Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і	ПРН 3	Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

	змістовно інтерпретувати отримані результати.	ПРН 7	Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки
		ПРН 13	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники
		ПРН 16	Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів
		ПРН 23	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
СК 11	Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію	ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
СК 12	Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при	ПРН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

	аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.	ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 14	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку
		ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
		ПРН 23	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення
СК 14	Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	ПРН 4	Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
		ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Історія економіки та економічної думки», наведено в табл. 2.2, 2.3.

Таблиця 2.2

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною практикою з
Вступу до фаху**

Результати навчання		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Критичне осмислення основних етапів розвитку економічних систем і економічної думки у світовій історії	заняття викладачем, дискусії, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, робота з Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль
1.2	Аналіз впливу економічних ідей та теорій на розвиток економіки на різних етапах розвитку цивілізацій		тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи
1.3	Розуміння ролі економічної думки у формуванні сучасних економічних моделей		тести, усне опитування, презентації, контрольні роботи
2	Уміння/навички:		
2.1	Застосування історичних знань для аналізу сучасних економічних процесів	заняття викладачем, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, аналітична робота, самонавчання	усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних завдань, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль
2.2	Використання історичних прикладів для побудови економічних стратегій в умовах ринку		презентації, письмові звіти, контрольні роботи
3	Комунікація:		

3.1	Аргументоване висловлення та захист власної думки з питань економічної діяльності	заняття з викладачем, воркшопи, робота в групах, аналітична робота	представлення презентацій, вирішення конкретних ситуацій, підсумковий контроль
4	Автономія та відповідальність		
4.1	Самостійна робота з історичними джерелами та аналіз економічних концепцій	самостійне навчання, дискусії, дискусії, робота з кейсами	представлення презентацій, виконання вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
4.2	Прийняття рішень на основі історичного аналізу економічних даних		

Таблиця 2.3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання за навчальною практикою з Вступу до фаху

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 3	Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки	заняття з викладачем, дискусії, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, аналітична робота, самонавчання	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль, тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи
ПРН 4	Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем	самостійне навчання, дискусії, дискусії, робота з кейсами	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль, тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи

ПРН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності	заняття з викладачем, дискусії, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, робота з Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль, тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи
ПРН 7	Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки	заняття з викладачем, дискусії, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, робота з Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль, тести, індивідуальні та групові

			проекти, письмові контрольні роботи
ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	заняття з викладачем, дискусії, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, робота з Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль, тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи
ПРН 13	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники	самостійне навчання, дискусії, дискусії, робота з кейсами	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флешкарт, тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи

ПРН 14	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку	заняття з викладачем, дискусії, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, робота з Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль, тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи
ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.	самостійне навчання, дискусії, дискусії, робота з кейсами	усне опитування, , виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль
ПРН 16	Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки	заняття з викладачем, дискусії, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, робота з Moodle	усне опитування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль, тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи
ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів	самостійне навчання, дискусії, дискусії, робота з кейсами	усне опитування, тестування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль,
			індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи
ПРН 23	Показувати навички роботи, критичне, самокритичне демонструвати креативне, мислення	заняття з викладачем, дискусії, вирішення конкретних завдань, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, робота з Moodle	усне опитування, участь у дискусіях, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль, тести, індивідуальні та групові проекти, письмові контрольні роботи

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Тема 1. Особливості господарського розвитку та економічної думки на етапах первісного суспільства, античності та європейського середньовіччя

Господарський розвиток за первісної доби. Економічний розвиток стародавніх цивілізацій. Особливості східного рабства. Господарство Стародавньої Греції. Античний Рим: економічні причини розквіту і занепаду. Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я. Економічна думка стародавнього сходу. Економічна думка Стародавньої Греції. Економічна думка Середньовіччя.

Тема 2. Формування передумов ринкової економіки в країнах європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.) та розвиток ринкового господарства (друга половина XVII ст. – початок XIX ст.)

Економіка західноєвропейських країн у період первісного нагромадження капіталу. Сутність меркантилізму та етапи його розвитку. Специфіка меркантилізму у різних країнах. Історичні умови виникнення класичної політичної економії. Зародження класичної політичної в Англії. Виникнення класичної політичної економії у Франції. Економічна теорія фізіократів. Економічний розвиток Англії у XVIII ст. Економічне вчення А. Сміта. Економічний розвиток Англії наприкінці XVIII – початку XIX ст. Економічна теорія Д. Рікардо.

Тема 3. Економічна думка розвинених країн у другій половині XIX ст.

Німецька національна політична економія. Економічні дослідження нової історичної школи. Виникнення неокласичного напрямку. Австрійська школа. Теорія граничної корисності. Лозаннська школа. Кембріджська школа. Економічне вчення Дж. Б. Кларка.

Тема 4. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)

Криза кріпацької системи в Україні. Погляди економістів Вільного економічного товариства. Прихильники ліквідації кріпацького права й самодержавства (кінець XVIII – перша четверть XIX ст.). Економічна думка України 30-60-тих років XIX ст. Економічні ідеї революційних демократів.

Тема 5. Економічний розвиток України і його відображення в економічній думці у другій половині XIX – на початку XX ст.

Економічні ідеї народництва. Розповсюдження марксизму. Легальний марксизм. Економічний розвиток України (кінець XIX – початок XX ст.). Економічні погляди дворянства. Буржуазна економічна думка.

Topic 5. The economic development of Ukraine and its reflection in economic thought in the second half of the 19th - at the beginning of the 20th century

Economic development of Ukraine (end of the 19th – beginning of the 20th century). Economic views of the nobility. Bourgeois economic thought.

Тема 6. Розвиток національних економік країн європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX – початок XXI ст.)

Ідейно-теоретичні основи та етапи розвитку інституціоналізму. Основні напрями раннього інституціоналізму. Теорія монополістичної конкуренції Е. Чемберліна. Теорія недосконалої конкуренції Дж. Робінсон. Теорія олігополії і теорія врівноважуючих сил. Вчення Й. Шумпетера: теорія підприємництва і теорія ефективної конкуренції. Розвиток неокласичних теорій ціни, капіталу і економічної рівноваги (неокласичний синтез). Неокласичні теорії економічного зростання. Характеристика неоліберального напрямку. Характеристика неоконсерватизма. Економічні концепції монетаристів. Економічна теорія пропозиції (ЕТП). Теорія «раціональних очікувань».

Тема 7. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)

Основні напрями розвитку економічної теорії в період 1917 – кінця 20-х рр. Характеристика економічної думки в період утвердження командно-адміністративної системи (30–50-ті роки XX ст.). Економічна думка 60-х – початку 90-х років XX ст. Економічні дискусії перехідного періоду. Економіка незалежної України. Теоретичні основи досягнення добробуту в Україні.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ**

Тема 8. Теоретико-методичні основи функціонування вищої освіти в Україні та система оцінювання знань і вмінь

Організаційні засади функціонування системи вищої освіти в Україні. Місце Уманського національного університету у системі вищої освіти України. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти країн Європи. Засади функціонування Європейської кредитно-трансферної й акумулюючої системи організації навчального процесу (ECTS) в Україні.

Тема 9. Організація освітньо-виховного процесу в Уманському національному університеті

Нормативно-правове забезпечення організації навчального процесу в Уманському національному університеті. Організація навчального процесу в Уманському національному університеті. Студентське самоврядування в Уманському національному університеті.

Тема 10. Навчальний процес першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. Сфери працевлаштування фахівців спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

Дисципліни професійно-орієнтованого циклу. Вибіркові компоненти освітнього циклу. Роль кафедр економіки у підготовці фахівців спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. Місце фахівця спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. Економіст – провідна фігура в управлінні підприємством. Вимоги, що висуваються до економіста. Завдання, обов'язки, професійні знання та кваліфікаційні вимоги до фахівців з економіки. Відповідальність економіста. Права економіста як найманого працівника. Посадові обов'язки економіста і головного економіста. Професія економіста за кордоном.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Змістовий модуль 1. Історія виникнення та розвиток економіки та економічної думки								
Тема 1. Особливості господарського розвитку та економічної думки на етапах первісного суспільства, античності та європейського середньовіччя	6			6	6			6
Тема 2. Формування передумов ринкової економіки в країнах європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.) та розвиток ринкового господарства (друга половина XVII ст. – початок XIX ст.)	6			6	6			6
Тема 3. Економічна думка розвинених країн у другій половині XIX ст.	6			6	6			6
Тема 4. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	10			10	10			10
Тема 5. Економічний розвиток України і його відображення в економічній думці у другій половині XIX – на початку XX ст. Topic 5.The economic development of Ukraine and its reflection in economic thought in the second half of the 19th - at the beginning of the 20th century.	12			12	12			12
Тема 6. Розвиток національних економік країн європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX – початок XXI ст.)	8			8	8			8
Тема 7. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	6			6	6			6
Разом за змістовим модулем 1	54			54	54			54
Змістовий модуль 2. Теоретико-методологічні основи функціонування вищої освіти в Україні та організація підготовки фахівців з економіки								
Тема 8. Теоретико-методичні основи функціонування вищої освіти в Україні та система оцінювання знань і вмінь	14			14	14			14
Тема 9. Організація освітньо-виховного процесу в Уманському національному університеті	8			8	8			8
Тема 10. Навчальний процес першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. Сфери працевлаштування фахівців.	14			14	14			14
Разом за змістовим модулем 2	36			36	36			36
Всього	90			90	90			90

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Для опанування матеріалу навчальної практики зі вступу до фаху («Історія економіки та економічної думки») необхідно приділяти значну увагу опрацюванню *теоретичного матеріалу*. Зазначені дії спрямовані на формування навичок у роботі зі спеціальною літературою, орієнтування на інтенсивну пізнавальну діяльність, критичне осмислення набутих знань і поглиблене вивчення теоретичних і практичних проблемних питань.

Окремим видом опрацювання теоретичного матеріалу є *самостійна робота*, під час якої важливим є вміння працювати з підручниками, навчальними посібниками та нормативноправовим джерелами, науковою та спеціальною літературою. Під час роботи з цими джерелами студент, в першу чергу, повинен ознайомитися з їх змістом, щоб визначити, чи необхідно опрацьовувати дане джерело та чи має воно відношення до навчального курсу, і лише після цього відбирає необхідний для вивчення матеріал з цього джерела (глави, розділи і т. ін.) та розпочинає його опрацювання.

Опрацювання матеріалу передбачає виконання наступного алгоритму:

1. Залежно від характеру винесеного на розгляд питання, підібрати необхідні джерела інформації: нормативно-правові акти, підручники, посібники, наукові статті і т. п., зокрема й ті, що не вказані у переліку рекомендованих джерел.
2. Означити суть питання, що вивчається, звернувши увагу на визначення незрозумілих або незнайомих термінів і з'ясувати їх зміст у словниках, довідниках, спеціалізованій літературі тощо.
3. Проаналізувати наявний матеріал і зафіксувати його у зручному форматі конспекту.

Окремим базовим елементом створення підґрунтя для успішного проходження навчальної практики є виконання *індивідуального завдання*. Разом з отриманням спеціальних знань, студенти навчаються висловлювати свої думки логічно і послідовно, а також презентувати результати власних досліджень. За таких умов, одним з завдань, яке отримують студенти у процесі проходження навчальної практики зі вступу до фаху («Історія економіки та економічної думки»), є підготовка *дослідницького проєкту* і представлення його у вигляді доповіді або презентації на одну з обраних тем.

У такий спосіб студенти отримують можливість поглибленого дослідження індивідуально обраної теми, а викладач – оцінити ступінь підготовки студентів до якісного проведення презентацій, їх здатність проведення власних досліджень і вміння відрізнити судження від фактів.

Виконання проєкту дає можливість студенту навчитися самостійно вести пошук та опрацювання інформаційних джерел, систематизувати й узагальнювати матеріали, виявляти проблеми, дискусійні питання, проводити аналіз, вносити пропозиції, робити висновки. Представлення проєкту перед аудиторією дозволяє студенту сформулювати навички виступу, аргументування та відстоювання власної точки зору, вміння відповідати на питання.

Перелік тем для підготовки дослідницького проєкту

1. Техніко-економічні досягнення ранніх цивілізацій.
2. Пам'ятки економічної думки в країнах Давнього Сходу.
3. Соціально-економічний розвиток Черкащини в другій половині XVII – першій половині XIX ст.
4. Початок промислового перевороту в Україні та промисловий підйом 90-х рр. XIX ст.
5. Європейська інтеграція: передумови виникнення, мета, етапи розвитку.
6. Роль історії економіки та економічної думки в економічній освіті.

7. Перехід від командно-адміністративної до ринкової економіки та спроби його обґрунтування в економічній літературі.
8. Основні напрями ринкових перетворень в економіці незалежної України на першому етапі незалежного розвитку (1991–1994 рр.).
9. Становлення та розвиток засад ринкової економічної системи в Україні (друга половина 90-х років).
10. Основні напрями теоретичних досліджень в українській економічній літературі 90-х років XX ст.
11. Економічна думка України в кінці XX ст. – на початку XXI ст.
12. Перехід від командно-адміністративної до ринкової економіки та спроби його обґрунтування в економічній літературі.
13. Роль сільського господарства в українській економіці: історична перспектива та перспективи на майбутнє.
14. Основні напрями ринкових перетворень в економіці незалежної України на першому етапі незалежного розвитку (1991–1994 рр.).
15. Становлення та розвиток засад ринкової економічної системи в Україні (друга половина 90-х років).
16. Основні напрями теоретичних досліджень в українській економічній літературі 90-х років XX ст.
17. Вплив Помаранчевої революції та Євромайдану на економічну політику та мислення.
18. Російська агресія проти України: економічний вимір.
19. Історичні наслідки анексії Криму: лютий 2014 – 2023 роки.
20. Лідери української економічної думки та їхній внесок.
21. Видатні постаті XVIII ст. Уманщини з числа підприємців і дослідників.
22. Умови формування економіки сільського і міського домогосподарств у XVIII – XIX ст. на Черкащині.
23. Організація навчального процесу в Головному училищі садівництва (м. Умань, 1844–1868 рр.).
24. Навчально-виховний процес в Уманському училищі землеробства і садівництва (1868–1921 рр.).
25. Місце Уманського національного університету у системі вищої освіти України.
26. Сфери працевлаштування фахівців спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини і перспектива професії.

Студентам необхідно дотримуватися наступних вимог до дослідницького проєкту: послідовний і логічний виклад матеріалу, наочне подання матеріалу, розумне поєднання рисунків та тексту.

Вимоги до написання та захисту дослідницького проєкту

1. Студент самостійно обирає тему з визначеної проблематики, а також може запропонувати свою тему. Вибір теми проєкту, а також термінів його представлення узгоджується з викладачем.
2. Первинне дослідження інформаційних джерел.
3. Самостійне розроблення плану написання проєкту.
4. Отримання консультаційної допомоги викладача.
5. Безпосередня робота над написанням і оформленням проєкту.

6. Представлення дослідницького проєкту в групі у вигляді мультимедійної презентації. Доповідь не повинна перевищувати 7–10 хвилин. Контроль якості підготовки студентом дослідницького проєкту відбувається під час його представлення й обговорення в аудиторії на занятті, а також під час індивідуальних занять з викладачем.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проходження практики зі вступу до фаху використовуються наступні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні – розповідь-пояснення; наочні – ілюстрація, демонстрація; індуктивні – узагальнення матеріалу від часткового до загального; дедуктивні – деталізація матеріалу від загального до конкретного; творчі, проблемно-пошукові – виконання самостійної роботи та самонавчання на основі конспектів лекцій, навчальних підручників і посібників, наукової й іншої рекомендованої літератури; навчальна робота під та поза керівництвом викладача – виконання самостійної роботи, індивідуальне вирішення ситуаційних профільних завдань;

У рамках навчальної практики застосовуються наступні форми навчання:

- самостійна робота: під час самостійного опрацювання теоретичних питань студенти розвивають мислення, формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки, навчаються оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;
- заняття-екскурсії – специфічне навчально-виховне заняття, перенесене відповідно до певної освітньої або виховної мети в музей, бібліотеку, на підприємство, організацію тощо.

Однією з форм сучасного навчального процесу є дистанційне навчання на платформі інформаційного освітнього середовища Moodle. Проведення даного виду навчання здійснюється в межах норм положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Матеріали навчальної практики зі вступу до фаху освітньому середовищі Moodle розміщені за посиланням: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1566>

У разі запровадження дистанційної форми навчання проводяться відеоконференції у форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечуються за допомогою платформ Zoom, Google Meet, Moodle.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

В основу рейтингового оцінювання знань здобувача закладена 100-бальна шкала (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи тощо).

Під час проходження навчальної практики зі вступу до фаху для оцінки знань і навичок студентів застосовуються такі види контролю: тематичний і поточний.

Тематичний контроль полягає у перевірці засвоєння студентами кожної теми методом письмового (виконання самостійних завдань) та тестового контролю. Оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені програмою навчальної практики; повнота, якість і вчасність їх виконання; рівень знань, продемонстрований у тестових й письмових відповідях тощо. Максимальна оцінка за кожен тематичний контроль – 7 балів. У разі невиконання певних завдань тематичного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до завершення графіку навчальної практики.

Поточний контроль проводиться після вивчення тем за модулем у формі презентації дослідницького проєкту. Об'єктами поточного контролю знань студентів є: оволодіння методами отримання нової інформації, набуття навичок самостійного аналізу явищ і процесів з використанням наукових методик, пошук шляхів нестандартного, творчого вирішення поставлених завдань. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення поточного контролю без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача допускається у строки, які встановлюються викладачем. Максимальна оцінка за виконання дослідницького проєкту – 30 балів.

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Свідченням виконання навчального плану з навчальної практики зі вступу до фаху є залік, оцінювання здійснюється за результатами поточного контролю. Максимальна сума балів поточного контролю – 100.

Розподіл балів, які отримують студенти з навчальної практики зі вступу до фаху (денна та заочна форма навчання)

Поточний (модульний) контроль										ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1 (49 балів)							Змістовий модуль 2 (21 балів)				
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Дослідницький проект	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Непочатенко З.В. Вступ до фаху («Історія економіки та економічної думки»): програма та методичні рекомендації щодо проходження навчальної практики для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня здобуття освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. Умань. 2025. 40 с.

2. Осіпова А. А., Непочатенко З.В. Вступ до фаху. Електронний навчальний курс для дистанційного проходження навчальної практики «Вступ до фаху» з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. Умань. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1566>

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Економічна теорія: навч. посібник / Р. П. Мудрак, А. П. Бурляй, В. С. Костюк, Н. М. Котвицька, Я. А. Нестерчук, О. Г. Пенькова, А. О. Ревуцька, Л. В. Смолій, Л. А. Фицик, О. С. Фротер. Умань : Сочінський, 2018, 720 с.
2. Джадт Тоні. Після війни. Історія Європи від 1945 року / пер. з англ. К. Зарембо. К.: Наш Формат, 2022. 928 с.
3. Фергюсон Ніл. Еволюція грошей. Фінансова історія світу / пер. з англ. К. Діса. К.: наш Формат, 2023. 384 с.
4. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущиповський. Житомир : Житомирська політехніка, 2020. 144 с.
5. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г. П. Пасемко, Л. Г. Бага, Г. Є. Бесєдіна та ін. Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ. 2020. 243 с.
6. Заграва Ернст. Як країни підіймали свої економіки причини успіхів і невдач або політекономія бунтів. К. ВД «АДЕФ-Україна». 2022. 352 с.
7. Що потрібно знати українцям про економку / упорядник Д. Бураков. Київ : Видавець Олексій Бешуля. 2021. 384 с.
8. Бурляй А. П., Костюк В. С., Смолій Л. В., Осіпова А. А. Сучасні теорії економічного розвитку: соціальні аспекти. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2021. Вип. 98. Ч.2. С. 221–231. URL: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/98/98.2/21.pdf>
9. Економічна теорія: навч. посіб. / за редакцією А. О. Ревуцької – Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2025. – 388 с. ISBN 978-966-304-581-8

Допоміжна:

1. Мальований М. І., Осіпова А. А. Еволюція наукових поглядів на соціальну роль держави. Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2023. № 1-2 (84-85). С. 9–22.
2. Осіпова А. А., Фротер О. С., Пархоменко Л. А. Кейнсіанство як економічна стратегія державного регулювання кризового періоду. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2020. № 11 (1). С. 62–68. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-11-6447>
3. Пархоменко Л. А., Фротер О. С., Осіпова А. А. Сучасний розвиток економічної думки в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 35. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-38>
4. 0072/2022-35-38
5. Смолій Л. В., Осіпова А. А. Еволюція концепту «суспільний сектор» в контексті теорій економічного розвитку. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 24. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/185>.
6. Пархоменко Л. А., Фротер О. С., Осіпова А. А. Еволюція концепції соціальної відповідальності бізнесу в контексті розвитку економічної думки. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 62. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/62_2021/3.pdf.

7. Пархоменко Л. А., Фротер О. С. Аграрні проблеми та розвиток фермерства в українській економічній думці. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-94>.
8. Пилипенко О., Шевчук В. Формування та розвиток економічної думки в Україні під впливом класичної політичної економії наприкінці XVIII – початку XIX століття. *Review of transport economics and management*, 10(26), 2024. С. 299–206. URL: <https://doi.org/10.15802/rtem2023/283578>
9. Філяк М. С., Аредов В. А., Назар В. О. Погляди відомих економічних шкіл на соціально-економічний розвиток поселень. *Академічні візії*, (27). 2024. URL: <https://www.academyvision.org/index.php/av/article/view/1113>

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сайт Міністерства освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
2. Сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти URL: <https://naqa.gov.ua/>
3. Сайт Уманського національного університету URL: <https://www.udau.edu.ua/>
4. Сайт відділу моніторингу якості освіти УНУ URL: <https://mon.udau.edu.ua/>
5. Сайт Міністерства економіки України URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

12. ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Перезарахування та визнання результатів навчання з навчальної практики зі Вступу до фаху або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x>).

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми.

13. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У процесі навчання з дисципліни «Історія економіки та економічної думки», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4dH7>). При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.